

Aktuálně k češtině jako cizímu jazyku. Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka, Akropolis, Praha 2011, 132 s., ISBN 978–80–87481–25–7.

V pořadí pátý „Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka“ obsahuje třináct příspěvků, které zazněly na pravidelných čtvrtletních setkáních vyučujících češtiny jako cizího jazyka v průběhu roku 2009–2010. Autory příspěvků jsou vyučující z univerzitního prostředí i vyučující z jazykových škol. Sborník je vydáván s podporou ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, je součástí projektu

„Metodické semináře a workshopy pro učitele češtiny jako cizího jazyka jako prostředek integrace cizinců na území České republiky“.

Sborník reflektuje současné dění v oboru, přináší nové pohledy na aktuální témata. Za klíčové můžeme označit zejména příspěvky z teorie metodiky výuky češtiny jako cizího jazyka. Dále zde jsou zařazeny příspěvky věnující se metodám užívaným ve výuce češtiny jako cizího jazyka, příspěvky zaměřené na představení nových výukových materiálů a jazykových příruček, věnované hodnocení výukových materiálů z pohledu vyučujících. Součástí sborníku jsou i mezioborově zaměřené články (psycholinguvistika, autorské právo).

Jedním ze zásadních příspěvků sborníku je podle mého názoru příspěvek D. Háňkové (*Gramatika jako proces*), v němž autorka představuje anglosaské pojetí prezentace gramatiky a i v rámci nepřibuzných jazykových skupin nachází společné rysy metodiky výuky obou jazyků. Podporuje tak nejen myšlenku eklekticismu metodologie výuky cizích jazyků, ale i koncept metadidaktiky cizích jazyků. Zejména pasáže o pojetí plynulosti a přesnosti projevu z gramatického hlediska jsou rozpracovávány současnými didaktiky cizích jazyků a jsou také doložené praxí.

Příspěvek P. Herčíka (*E-learning jako forma distančního vzdělávání*) dokazuje, že obor čeština pro cizince zahrnuje moderní světové didaktické trendy. Autor prokazuje hluboké teoretické i praktické znalosti problematiky. Díky tomu srozumitelnou formou vysvětluje pozitivní i problematické stránky e-learningu z nejrůznějších aspektů. Šíří znalostí potřebnou ke zpracování tématu dokazuje i více než třístranný seznam použité literatury a rozsah příspěvků (19 stran); bylo by bývalo vhodnější ho rozdělit na více částí.

Druhý příspěvek D. Háňkové (*Opravit, či neopravit? K práci s chybou v ústním projevu studentů češtiny jako cizího jazyka*) zprostředkovává anglosaské pojetí definice chyby. Příspěvek je více než aktuální, neboť přístup k chybě se dostává do centra pozornosti češtiny jako cizího jazyka: na Technické univerzitě v Liberci probíhá v současnosti sběr materiálů pro korpus psaných a mluvených projevů žáků-cizinců, který má posloužit právě k analýze chyb. Upozorníme opět na výbornou teoretickou část, praktická část přináší konkrétní metodický postup pro práci s chybou a polemiku s M. Hrdličkou.

M. Kestřánková (*Metoda jevištního tvaru*) svou propracovanou a osvědčenou metodiku prokládá postřehy z praxe, upozorňuje na psycholinguvistické aspekty dané metody, potvrzuje vhodnost přístupu k chybě popisovaného D. Háňkovou.

J. Šindelářová (*Sociokulturní kompetence pro pracovníky škol a školských zařízení*) přichází s představením stejnojmenného projektu vznikajícího na Pedagogické fakultě Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem. Plánované výstupy projektu znějí velmi slibně a snad se díky nim v českých podmínkách podaří zpracovat tolik potřebnou a zatím málo zpracovanou oblast výuky češtiny jako cizího jazyka (dosud jen Hrdlička, Bischofová; Cvejnová, popř. Háňková).

Nový didaktický materiál představují příspěvky Moniky Čekalové (*Lingua-film Czech – Čeština pro cizince na DVD*) a Nelly Davletshinové (*Výuka odborné češtiny pro ruský mluvící studenty*). M. Čekalová prezentuje interaktivní didaktický materiál pro úroveň A2 podle společného evropského referenčního rámce¹, který v češtině pro cizince chyběl. Součástí příspěvku M. Čekalové jsou také podnětné metodické rady a přepis workshopu k práci s videonahrávkou, který autorka v rámci „Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka“ vedla.

N. Davletshinová prezentuje novou učebnici češtiny pro specifické účely, vydanou v roce 2004 pod názvem *Čeština pro obchodní komunikaci* v Moskvě. Signifikantní pro učebnici je snaha autorů o zachování maximální míry autenticity mluvené i psané podoby jazyka, promyšlená práce s překladovou metodou, možnosti vyplývající ze srovnávacího aspektu češtiny a ruštiny. Zajímavostí z hlediska tradiční klasifikace funkčních stylů v češtině je, že autorka řadí texty do funkčního stylu ekonomického.

Příspěvek L. Koláčkové (*Hlediska, podle nichž učitelé ČCJ vybírají učebnice*) zaměřený na výsledky dotazníkového šetření potvrzuje tradiční přístup českých vyučujících k výběru učebnice (autor, dostupnost, procvičování všech dovedností atd.). Za zajímavé však považují zjištění, že čeští učitelé preferují učebnice, u nichž mohou využívat zprostředkovací jazyk.

Se třetí příručkou seznamuje příspěvek V. Cvrčka (*Mluvnice současné češtiny a výuka češtiny jako cizího jazyka*) věnovaný představení prvního dílu *Mluvnice současné češtiny*. Jako zásadní se vzhledem k výuce češtiny jako cizího jazyka jeví postoj autorského kolektivu *Mluvnice současné češtiny*, který odmítá současný koncept spisovnosti a přichází s novou definicí jazykového standardu. Avšak právě exaktní vymezení spisovnosti a jazykové normy je pro studium jakéhokoliv cizího jazyka zásadní. Pokud cizinec není seznamován s normou, nemůže odhalit odchylku, chybí mu systematický pohled na jazyk. Cizinec mluvící česky běžně mluveným jazykem navíc nenaplnuje očekávání českého mluvčího o prestižním postavení a užívání spisovné češtiny, a právě z tohoto důvodu cizojazyčný mluvčí nemusí být komunikačně úspěšný, jak již bylo v češtině jako cizím jazyce opakovaně prokázáno.

Autoři *Mluvnice současné češtiny* dále vidí propojení s výukou češtiny jako cizího jazyka v tzv. determinátorech. Z praxe však vyplývá, že právě správné používání členů je jeden ze zásadních problémů studia angličtiny jako cizího jazyka, nehledě na fakt, že většina studentů (a i někteří vyučující) češtiny pro cizince umějí anglicky „komunikační“, popř. jejich mateřským/východiskovým jazykem je jazyk jiný než angličtina, a transfer do češtiny by byl tedy spíše záporný.

Lze konstatovat, že sborník je pro odbornou i studentskou veřejnost na univerzitách i mimo ně publikací značně aktuální a přínosnou zejména s ohledem na

zastoupení pečlivě vybraného reprezentativního odborného materiálu. Svým tematickým rozpětím podává sborník přehled o aktuálním vývoji češtiny jako cizího jazyka.

Jitka Lukášová, Plzeň

¹ Společný evropský referenční rámec pro jazyky. *Jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme*. 1. vyd., Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc 2002.